

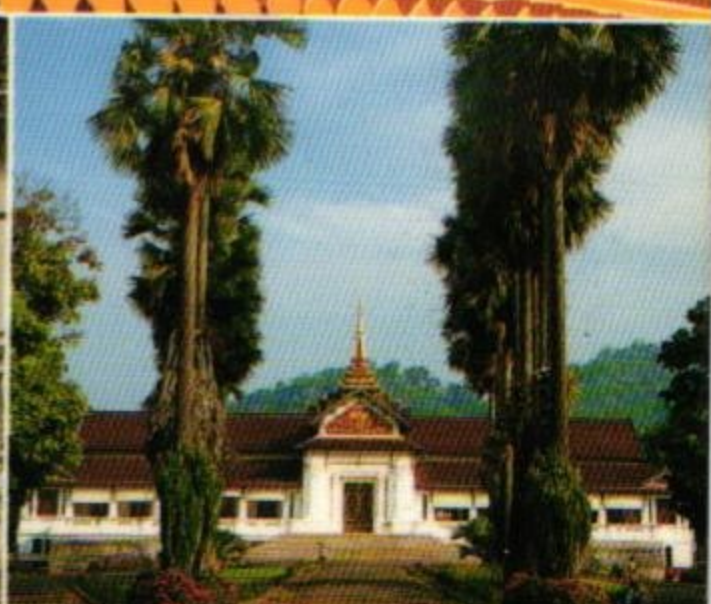
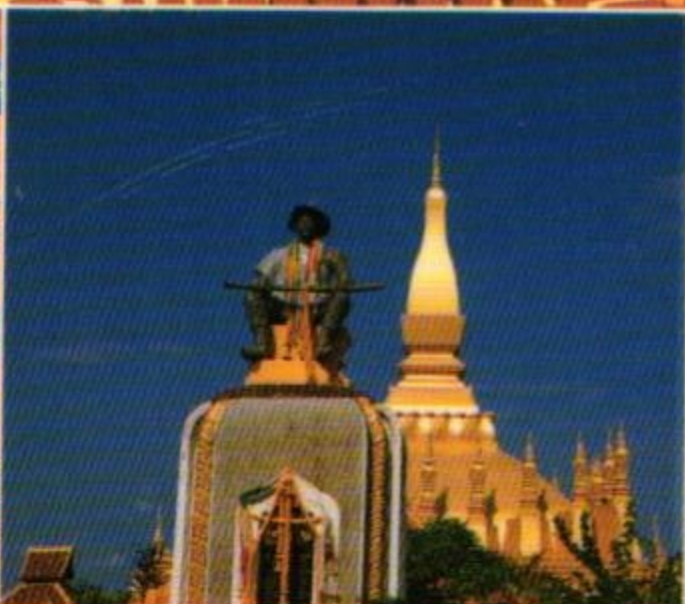
เมืงววไชวราณ

หนังสือชุด

ประวัติศาสตร์สำหรับประชาชน

ประวัติศาสตร์ลาว หลายมิติ

ดารารัตน์ เมตตาริกานนท์

หนังสือชุด

ประวัติศาสตร์สำหรับประชาชน

ประวัติศาสตร์ลาว หลายมิติ

ดารารัตน์ เมตตาริกานนท์

เมืองโบราณ

ISBN	974-7383-88-8
หนังสือ	ชุดประวัติศาสตร์สำหรับประชาชน ประวัติศาสตร์ลาวหลายมิติ
ผู้เขียน	ดาร์ตัน เมตตาริกานนท์
พิมพ์ครั้งแรก	ตุลาคม ๒๕๔๘
จำนวนพิมพ์	๓,๐๐๐ เล่ม
ราคา	๑๕๐ บาท

© สงวนลิขสิทธิ์โดยสำนักพิมพ์เมืองโบราณ ในนาม บริษัทวิริยะธุรกิจ จำกัด

บรรณาธิการเล่ม	อภิวันท์ อุดลยพิเชฏฐ์
ออกแบบ/จัดรูปเล่ม	นฤมล ต่วนภูษา
เรียงพิมพ์	สิริวรรณ นวลวิวัฒน์
พิสูจน์อักษร	พรพิมล เจริญบุตร
ควบคุมการผลิต	ธนา วาสิกศิริ
แยกสี/เพลท	กนกศิลป์ โทร. ๐-๒๒๑๕-๑๕๘๘
พิมพ์ที่	ด้านสุทธาการพิมพ์ โทร. ๐-๒๕๖๖-๑๖๐๐-๖
จัดจำหน่าย	บริษัทวิริยะธุรกิจ จำกัด ๒๘-๓๐ ถนนปรีณายก แขวงบ้านพานถม เขตพระนคร กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐ โทร. ๐-๒๒๘๑-๖๑๑๐, ๐-๒๒๘๑-๖๒๔๐-๒ โทรสาร ๐-๒๒๘๒-๗๐๐๓

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

ดาร์ตัน เมตตาริกานนท์.

ชุดประวัติศาสตร์สำหรับประชาชน ประวัติศาสตร์ลาวหลายมิติ.

-- กรุงเทพฯ : เมืองโบราณ, ๒๕๔๘.

๑๕๒ หน้า.

๑. ลาว--ประวัติศาสตร์. I. ชื่อเรื่อง.

๕๕๕.๔

ISBN 974-7383-88-8

สำนักพิมพ์เมืองโบราณ (ในนาม บริษัทวิริยะธุรกิจ จำกัด) ๓๔๗ ถนนพระสุเมรุ แขวงบวรนิเวศ เขตพระนคร กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐ โทร. ๐-๒๒๘๑-๑๕๘๘-๕ โทรสาร ๐-๒๒๘๒-๗๕๐๔ **ที่ปรึกษา** ศรัศกร วัลลิโกดม ชิดา สาระยา เสนอ นิลเดช สุวรรณ เกรียงไกรเพชร **ผู้อำนวยการ** สุพร ทองธิว **ผู้จัดการทั่วไป/ผู้อำนวยการฝ่ายศิลป์** จ่านงค์ ศรีนวล **ผู้อำนวยการฝ่ายการตลาดและฝ่ายประชาสัมพันธ์** ปฎิมา หนูไชยะ **ผู้จัดการ/บรรณาธิการสำนักพิมพ์** อภิวันท์ อุดลยพิเชฏฐ์ **ที่ปรึกษากฎหมาย** สมพจน์ เจียมพานทอง

สารบัญ

คำนำสำนักพิมพ์	๕
คำนำผู้เขียน	๖
บทที่ ๑ ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ลาว	๗
- ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ลาว	
- ผู้นำสำคัญของลาว	
- ประชาชนลาว	
- ปราชญ์ชาวบ้าน	
บทที่ ๒ ประวัติศาสตร์ลาวในมุมมองของตะวันตกยุคเก่า	๒๙
- สำนวนเอกสารบันทึกการเดินทางตะวันตกในลาว	
- ประวัติศาสตร์ลาวในมุมมองของชาวตะวันตกยุคเก่า	
บทที่ ๓ ประวัติศาสตร์ลาวในมุมมองของเพื่อนบ้าน	๔๘
- เอกสารเวียดนามที่เกี่ยวกับลาว	
- งานเขียนเกี่ยวกับลาวในเอกสารไทย	
พงศาวดาร	
หนังสือ (ก่อน ค.ศ. ๑๙๗๕)	
วิทยานิพนธ์	
บทที่ ๔ ประวัติศาสตร์ลาวจากเอกสารลาว :	
สมัยราชอาณาจักร	๙๕
- ลาวในสมัยราชอาณาจักร ค.ศ. ๑๙๔๙-๑๙๗๕	
- การสร้างชาติลาวกับเอกสารงานเขียนประวัติศาสตร์	
สมัยราชอาณาจักร	
- ประวัติศาสตร์ลาวในหนังสือแบบเรียนลาว	
สมัยพระราชอาณาจักรลาว ค.ศ. ๑๙๔๙-๑๙๗๕	

บทที่ ๕	ประวัติศาสตร์ลาวจากเอกสารลาว :	
	สมัยสังคมนิยม	๑๓๒
	- สมัยสังคมนิยม ค.ศ. ๑๙๗๕-ปัจจุบัน	
	- งานเขียนทางประวัติศาสตร์ของลาว	
	สมัยสังคมนิยม	
	- ประวัติศาสตร์ลาวในหนังสือแบบเรียนลาว	
	สมัยสังคมนิยม	
บทที่ ๖	ท้ายความ	๑๖๑
ภาคผนวก	.....	๑๖๔
	- ภาคผนวก ก ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับลาว	๑๖๔
	- ภาคผนวก ข ลำดับกษัตริย์ของลาว	๑๖๘
	- ภาคผนวก ค ลำดับนายกรัฐมนตรีของลาว	
	ในช่วงฝรั่งเศสปกครอง	
	จนถึงปัจจุบัน	๑๗๕
	- ภาคผนวก ง ประวัติองค์กรจัดตั้งการเมือง	
	ที่สำคัญของลาวปัจจุบัน	๑๗๘
บรรณานุกรม	.....	๑๘๒

คำนำสำนักพิมพ์

ประวัติศาสตร์ลาวหลายมิติ หนังสือเล่มใหม่ในชุด “ประวัติศาสตร์สำหรับประชาชน” ของสำนักพิมพ์เมืองโบราณนี้ ผลงานของ **ดร. ดารารัตน์ เมตตาริกานนท์** แห่งคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มีเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งเป็นประเทศเพื่อนบ้านของไทย

มักมีคำกล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับลาวในทำนองที่ว่า ลาวไทยเป็นพี่น้องกัน ที่น่าคิดต่อก็คือแท้จริงแล้วคนลาวเขาคิดเช่นเดียวกับคำกล่าวนั้นหรือไม่ มีนักประวัติศาสตร์ไทยท่านหนึ่งเคยกล่าวว่า หากเราอยากรู้จักเพื่อนบ้าน เราต้องดูว่าเขามองตัวเขาเองอย่างไร และมองผู้อื่นอย่างไรในประวัติศาสตร์ เมื่อได้อ่านงานของอาจารย์ดารารัตน์เล่มนี้แล้ว ท่านอาจจะเห็นด้วยกับคำกล่าวข้างต้น ในหนังสือเล่มนี้ ผู้เขียนนำเสนอเรื่องราวของประวัติศาสตร์ลาวจากหลายมุมมอง ทั้งที่ลาวมองตัวเองว่ามีประวัติศาสตร์ความเป็นมาอย่างไร ในขณะที่เพื่อนบ้านอย่างไทยและเวียดนามเขียนถึงประวัติศาสตร์ลาวไว้เช่นไรบ้าง รวมถึงงานเขียนของชาวตะวันตกที่มีต่อลาว มิติของประวัติศาสตร์ลาวจากหลายมุมมอง หลากความคิดที่อยู่ในหนังสือเล่มนี้ ทำให้เรารู้ว่าคนลาวคิดเช่นไรกับตัวเขา ผ่านเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่ปรากฏ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในงานเขียนประวัติศาสตร์ลาวยุคหลัง ที่แสดงถึงการที่รัฐบาลลาวให้ความสำคัญต่อประวัติศาสตร์ผ่านหนังสือแบบเรียนของนักเรียนระดับประถมและมัธยม และลาวมองผู้อื่นอย่างไร โดยเฉพาะไทยและเวียดนามที่มีบทบาทในประวัติศาสตร์ร่วมกันมายาวนาน และท้ายสุดแล้วอาจจะก่อให้เกิดคำถามตามมาว่าเรารู้จักประเทศที่อยู่คนละฟากฝั่งโขงนี้ดีแล้วหรือ? ถึงเวลาที่เราควรจะรู้เขาและรู้เราจริง ๆ แล้วหรือยัง

สำนักพิมพ์เมืองโบราณ

ตุลาคม ๒๕๔๘

คำนำผู้เขียน

หนังสือประวัติศาสตร์ลาวหลายมิตีเล่มนี้ เป็นผลมาจากแรงผลักดันของ รศ. ดร. ธิดา สาระยา และสำนักพิมพ์เมืองโบราณเมื่อสองปีที่แล้ว ที่ต้องการจัดทำหนังสือชุดประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งตรงกับความสนใจของผู้เขียนที่ได้เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับลาวไว้จำนวนหนึ่ง งานชิ้นนี้ได้แบ่งการนำเสนอเป็น ๖ บท บทที่ ๑ เป็นการปูภาพทั่วๆ ไปเกี่ยวกับลาว บทที่ ๒ เป็นเรื่องเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ลาวในมุมมองของตะวันตกยุคเก่า บทที่ ๓ ประวัติศาสตร์ลาวในมุมมองของเพื่อนบ้าน โดยมองจากเอกสารเวียดนามและไทย และเนื่องจากเอกสารไทยเกี่ยวกับลาวมีจำนวนมาก ผู้เขียนจึงเน้นไปที่ช่วงก่อน ค.ศ. ๑๙๔๕ บทที่ ๔ เป็นเรื่องประวัติศาสตร์ลาวจากมุมมองของลาวสมัยราชอาณาจักร โดยมองผ่านหนังสือแบบเรียนที่ใช้อยู่ในช่วงสมัยนั้น และบทที่ ๕ ก็เช่นกัน เป็นการมองประวัติศาสตร์ลาวในมุมมองของลาวสมัย สปป. ลาว ช่วงสังคมนิยมยุคต้น (ค.ศ. ๑๙๗๕-๑๙๘๖) โดยถือเอาปีที่ลาวเปลี่ยนนโยบายเข้าสู่ยุค “จินตนาการใหม่” ใน ค.ศ. ๑๙๘๖ เป็นปีที่สุดสุดของการศึกษา บทที่ ๖ ท้ายความ เป็นการกล่าวสรุปเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ลาวในมุมมองของลาวทั้งสมัยราชอาณาจักรกับสมัยสังคมนิยมยุคต้น และข้อส่งท้าย นอกจากนี้ยังมีภาคผนวกเกี่ยวกับลำดับกษัตริย์ ลำดับนายกรัฐมนตรี และองค์กรสำคัญของลาวปัจจุบันมาไว้ท้ายเล่มอีกด้วย อย่างไรก็ตามงานนี้มีข้อจำกัดหลายอย่าง จึงยังมีเอกสารเกี่ยวกับลาวอีกส่วนหนึ่งที่ไม่ได้ถูกนำมาอ้างถึง เนื่องด้วยหาไม่พบ และบางอย่างด้วยความไม่รู้ของผู้เขียนเอง จึงขออภัยมา ณ โอกาสนี้

หนังสือเล่มนี้หวังว่าจะเกิดประโยชน์ต่อผู้อ่านไม่มากก็น้อยกับการทำความเข้าใจประเทศเพื่อนบ้าน และแน่นอนว่าผู้เขียนไม่สามารถจะทำงานลุล่วงไปได้ หากไม่ได้รับความเมตตาจากท่านอาจารย์ธิดา สาระยา ที่ได้สละเวลาอันมีค่าในการอ่านและให้ข้อคิด-ข้อเสนอแนะที่ทรงคุณค่ายิ่ง ขอกราบขอบพระคุณศาสตราจารย์ Pham Duc Duong ที่ส่งเอกสารลาวจาก

เวียดนามมาให้ ขอขอบคุณพี่ เพื่อน และน้องๆ รวมทั้งหน่วยงานทั้งต่าง
สถาบันและทีมมหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่ได้ให้ความช่วยเหลือในเรื่องข้อมูล
และข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ ได้แก่ ผศ. ดร. เยาวลักษณ์ อภิชชาติวัลลภ
รศ. สุวิทย์ ธีรศาสตร์ ดร. มนทิรา ราโท อ. อนินทร์ พุทธิโชติ ศูนย์วิจัย
พหุลักษณะสังคมลุ่มน้ำโขง คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิท-
ยาลัยขอนแก่น ห้องสมุดต่างๆ ทั้งที่ในไทยและลาว ขอขอบคุณ “รุ่ง” น้อง
สาวของผู้เขียนที่ช่วยให้ความรู้เรื่องคอมพิวเตอร์ และขอบคุณคุณวิมลนันท์
ทรัพย์วราชัย ผู้ช่วยงานในโครงการของผู้เขียนที่ได้ติดตามเก็บข้อมูลในลาว
และที่ต่างๆ ด้วยความอดทนยิ่ง ขอขอบคุณ “ส้ม” และ “เฟรินส์” ที่ส่งเอกสาร
ในเวียดนามมาให้ ขอขอบคุณคุณอภิวันท์ที่ประสานงานในเรื่องต่างๆ จน
สำเร็จเป็นรูปเล่ม

ท้ายที่สุดขอขอบคุณสำนักพิมพ์เมืองโบราณที่ให้โอกาสแก่ผู้เขียนใน
การตีพิมพ์งานชิ้นนี้ หากงานนี้จะมีประโยชน์อยู่บ้าง ขอยกความดีให้แก่
บุคคลต่างๆ ที่ได้อ้างอิงไว้ในบรรณานุกรม

ดรรรัตน์ เมตตาริกานนท์

ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ลาว

บทนี้จะเป็นการให้ภาพภูมิหลังของประวัติศาสตร์ลาวทั่วไป เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจถึงภูมิหลังของลาวและความรู้ทั่วไปทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับการเมือง ผู้นำ ประชาชนลาว และปราชญ์ชาวบ้าน

ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ลาว

จากภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ของลาวพบว่า อาณาจักรล้านช้างเคยเป็นอาณาจักรที่มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันมาตั้งแต่สมัยพระเจ้าฟ้างุ้ม ต่อมาได้แตกแยกเป็น ๓ อาณาจักรคือ อาณาจักรจำปาสัก อาณาจักรเวียงจันทน์ และอาณาจักรหลวงพระบาง ครั้นในปี ค.ศ. ๑๗๗๙ (พ.ศ. ๒๓๒๒) อาณาจักรทั้งสามก็เสียเอกราชให้แก่ไทยจนถึงปี ค.ศ. ๑๘๙๓ (พ.ศ. ๒๔๓๖) รวมระยะเวลาที่ไทยปกครองนาน ๑๑๔ ปี หลังจากนั้นลาวก็ตกอยู่ภายใต้การปกครองของฝรั่งเศส ค.ศ. ๑๘๙๓-๑๙๔๔ (พ.ศ. ๒๔๓๖-๒๔๘๙) จนถึงสงครามโลกครั้งที่ ๒ ค.ศ. ๑๙๔๕ (พ.ศ. ๒๔๘๘) ญี่ปุ่นก็เข้ามามีบทบาทในลาวแทนที่ฝรั่งเศส ครั้นญี่ปุ่นประกาศแพ้สงครามเมื่อวันที่ ๑๔ สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๔๕ ฝรั่งเศสก็กลับเข้ามายึดครองลาวอีก (ค.ศ. ๑๙๔๖-๑๙๕๔) การกลับเข้ามาของฝรั่งเศสมีผลทำให้ผู้นำลาวเกิดความแตกแยก เจ้าเพ็ดชะราชในฐานะเป็นมหาอุปราชและนายกรัฐมนตรีนอง

รัฐบาลราชอาณาจักรหลวงพระบาง ได้ออกแถลงการณ์เกี่ยวกับสิทธิอำนาจ
อธิปไตยและพื้นแผ่นดินของลาว และประกาศลบล้างบรรดาสันติสัญญาข้อ
ผูกพันทางการเมืองที่เคยมีระหว่างลาวกับฝรั่งเศสเมื่อวันที่ ๑ กันยายน
ค.ศ. ๑๙๔๕ แต่อย่างไรก็ตาม ฝ่ายเจ้ามหาชีวิตของลาวกลับไม่เห็นด้วย และ
ทรงเรียกร้องขอให้ราชอาณาจักรหลวงพระบางเป็นอาณานิคมฝรั่งเศสต่อไป
และทางฝ่ายเจ้าเพ็ดชะราชก็ได้ดำเนินการเคลื่อนไหวเพื่อเอกราชของลาวต่อ
ไปเช่นกัน โดยในวันที่ ๑๕ กันยายนในปีเดียวกันนี้ ได้ประกาศรวมลาวทุก
แขวงให้เป็นอาณาจักรเดียวกันจะแบ่งแยกไม่ได้ โดยไม่ต้องรับสนองพระ
บรมราชโองการ มีผลให้เจ้าเพ็ดชะราชถูกปลดออกจากตำแหน่งมหาอุปราช
และนายกรัฐมนตรี โดยถูกกล่าวหาว่าดำเนินนโยบายทางการเมืองไม่ถูกต้อง
ประสงค์ประชาชนลาว ไม่ได้กราบทูลปรึกษากับพระเจ้าแผ่นดินก่อน

ส่วนเจ้าเพ็ดชะราชก็ได้ประกาศเอกราชอย่างเป็นทางการ และประกาศ
แต่งตั้งคณะรัฐบาลของตนขึ้นเรียกว่า “ลาวอิสระ” เมื่อวันที่ ๑๒ ตุลาคม
ค.ศ. ๑๙๔๕^๑ (อุ้น ชนะนิกร, ๒๕๑๙ : ๑๘๓) ในที่สุดก็เกิดความแตกแยก
ในลาวขึ้นเป็น ๒ ฝ่ายคือ ฝ่ายเจ้ามหาชีวิตโดยการสนับสนุนของฝรั่งเศส
และฝ่ายเจ้าเพ็ดชะราช ขณะเดียวกันปัญหาของกลุ่มประเทศอินโดจีนก็คือ
ฝรั่งเศสยังคงไม่ยอมรับการประกาศเอกราชของประเทศอินโดจีน และ
ต้องการกลับเข้ามาปกครองอินโดจีนเป็นอาณานิคมแบบเดิม ฝรั่งเศสจึงได้
ส่งทหารกลับเข้ามาในอินโดจีนและทำสงครามกับขบวนการกู้ชาติทั้งใน
เวียดนาม เขมร และลาว สำหรับกรณีในลาวนั้น ฝรั่งเศสได้พยายามเข้ามา
ยึดครองลาวครั้งที่สอง วันที่ ๒๔ พฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๔๖ (พ.ศ. ๒๔๘๙)
ฝรั่งเศสยึดหลวงพระบางและประกาศยึดครองลาวทั่วประเทศ รวมทั้งขับไล่
ทหารญี่ปุ่นออกจากลาว รัฐบาลลาวอิสระไม่สามารถต้านทานกำลังฝรั่งเศสได้
จึงข้ามแดนมาตั้งรัฐบาลพลัดถิ่นในประเทศไทย (ดวงไซ หลวงพะสี, ๑๙๙๕ :
๗๓)

^๑ในวันดังกล่าวนี้ฝ่าย สปป. ลาว ถือว่าเป็นวันประกาศเอกราช

เมื่อวันที่ ๒๗ สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๔๖ (พ.ศ. ๒๔๘๙) ฝรั่งเศสได้
รับรองเอกราชของพระราชอาณาจักรลาวอย่างเป็นทางการควบคู่กับการ
ช่วยเหลือร่างกฎหมายสูงสุด การจัดตั้งสภา เมื่อวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ค.ศ.
๑๙๔๗ (พ.ศ. ๒๔๙๐) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรลาวฉบับถาวรก็
ประกาศใช้ และฝ่ายรัฐบาลลาวได้ถือเอาวันนี้เป็นวันฉลองรัฐธรรมนูญทุกปี
ส่วนการเจรจาระหว่างฝรั่งเศสกับลาวเมื่อวันที่ ๑๙ กรกฎาคม ค.ศ. ๑๙๔๙
(พ.ศ. ๒๔๙๒)^๒ ลาวก็ได้เซ็นสัญญาที่กรุงปารีสเป็นประเทศเอกราชที่อยู่
ภายใต้สหภาพฝรั่งเศส และในวันนี้ฝ่ายรัฐบาลราชอาณาจักรลาวได้ถือเอา
เป็น**วันชาติลาว** เป็นที่น่าสังเกตว่าหลังจากนี้อีกสองปีต่อมา ฝ่ายพระราช-
อาณาจักรลาวได้ออกดวงตราไปรษณียากรแห่งชาติลาวเป็นครั้งแรกขึ้นในปี
ค.ศ. ๑๙๕๑ (พ.ศ. ๒๔๙๔) การมีแสตมป์เป็นของตนเองเช่นนี้ แสดงให้
เห็นถึงความพยายามในการสร้างชาติและสร้างอัตลักษณ์ของตนขึ้น

สำหรับในส่วนของคณะรัฐบาลลาวอิสระก็ได้ประกาศยุบตัวเองเมื่อ
เดือนตุลาคม ค.ศ. ๑๙๔๙ (พ.ศ. ๒๔๙๒) ในการประกาศยุบตัวเองของ
คณะรัฐบาลลาวอิสระครั้งนี้ทำให้เกิดความแตกแยกขึ้นเป็น ๓ ฝ่าย คือ
ฝ่ายเจ้าสุวรรณภูมาเข้ากับฝรั่งเศส ฝ่ายเจ้าสุภานุวงศ์เข้ากับเวียดนามเหนือ
ส่วนเจ้าเพ็ดชะราชเป็นกลางจึงประทับอยู่ในประเทศไทยต่อไป ส่วนความ
เห็นที่ขัดแย้งกันก็คือ ฝ่ายเจ้าสุภานุวงศ์และเจ้าเพ็ดชะราชทรงเห็นว่า เอกราช
ที่ฝรั่งเศสให้นั้นเป็นเอกราชที่ไม่สมบูรณ์ จึงทำให้เจ้าสุภานุวงศ์ซึ่งแยกตัว
ออกจากลาวอิสระได้รวบรวมพลพรรคในลาว และได้หาโอกาสพบปะกับ
ท่านโฮจิมินห์ผู้นำเวียดนามเหนือ เพื่อตกลงเกี่ยวกับวิธีดำเนินการกอบกู้
เอกราชจากฝรั่งเศส ในปี ค.ศ. ๑๙๕๐ (พ.ศ. ๒๔๙๓) ก่อนที่ลาวจะได้
เอกราชโดยสมบูรณ์จากฝรั่งเศส เวียดนามเหนือก็ได้สนับสนุนให้เจ้าสุภานุวงศ์

---

^๒ในหนังสือประวัติศาสตร์ลาว (ดึกดำบรรพ์-ปัจจุบัน) ของสุนทร โภธิสถาน และหนูไซ
พุมมะจัน ที่ตีพิมพ์ในปี ค.ศ. ๒๐๐๐ ได้กล่าวถึงสัญญานี้ว่า "สัญญานั้นได้กำหนดสิทธิหน้าที่
ของพระราชอาณาจักรลาวในฐานะเป็นเมืองขึ้นของฝรั่งเศส"

จัดตั้งรัฐบาลของตนเองขึ้น เรียกว่า ขบวนการปะเทดลาว หรือแนวลาวิสระ
ได้ก่อตั้งอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ ๑๓ สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๕๐ (พ.ศ. ๒๔๙๓)
(สุทัศน์ มั่งไธสง, ๒๕๓๙)

สำหรับการได้รับเอกราชอย่างสมบูรณ์ของลาวจากฝรั่งเศส อาจกล่าว
ได้ว่าจากปี ค.ศ. ๑๙๔๕-๑๙๕๓ (พ.ศ. ๒๔๘๘-๒๔๙๖) การต่อสู้ของ
ประชาชนสามประเทศในอินโดจีนกับฝรั่งเศส รวมระยะเวลา ๘ ปีประสบ
ผลสำเร็จ นำไปสู่การเจรจาเพื่อหยุดยิงที่กรุงเจนีวา ค.ศ. ๑๙๕๔ (พ.ศ.
๒๔๙๗) สาระสำคัญของสนธิสัญญานี้ก็คือ ลาวได้รับเอกราชอย่างสมบูรณ์
แต่พื้นที่ของลาวได้ถูกแบ่งเป็น ๒ ฝ่ายคือ ฝ่ายขบวนการปะเทดลาว ซึ่งมี
เขตอิทธิพลอยู่ในแขวงจำปาสักและพงสาลี^๓ อีกฝ่ายคือฝ่ายรัฐบาลราชอาณาจักร
ลาวที่เวียงจันทน์ มีการปกครองแบบประชาธิปไตยโดยมีพระมหากษัตริย์
เป็นประมุข ทั้งสองฝ่ายได้ต่อสู้กันจนกระทั่งเมื่อวันที่ ๒ ธันวาคม
ค.ศ. ๑๙๗๕ (พ.ศ. ๒๕๑๘) ฝ่ายขบวนการปะเทดลาวก็ประสบผลสำเร็จได้
ชัยชนะอย่างเด็ดขาด และเมื่อวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๗๕ (พ.ศ.
๒๕๑๘) เจ้ามหาชีวิตศรีสว่างวัฒนาได้ทรงสละราชสมบัติ และเป็นกษัตริย์
องค์สุดท้ายของลาว หลังจากนั้นก็ได้มีการสถาปนาระบบใหม่เป็นสาธารณรัฐ
ประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป. ลาว) โดยมีนายไกสอน พมวิหาน (ค.ศ.
๑๙๗๕-๑๙๙๒) เป็นนายกรัฐมนตรี และยังดำรงตำแหน่งเป็นเลขาธิการ
ใหญ่ของพรรคประชาชนปฏิวัติลาว เจ้าสุภานุวงศ์เป็นประธานประเทศ ดัง
นั้นอาจกล่าวได้ว่า การเมืองในลาวนับตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๕๔-๑๙๗๕ (พ.ศ.
๒๔๙๗-๒๕๑๘) จะเห็นได้ว่าเป็นราชอาณาจักรเดี่ยวแต่มีสองระบอบ และ
ยังเป็นปีแห่งการต่อสู้ทางการเมืองภายในระหว่างกลุ่มผู้นำลาวกลุ่มต่างๆ โดย
มีมหาอำนาจฝ่ายต่างๆ ให้การสนับสนุน

---

^๓การแบ่งแยกกันนี้พบว่า ฝ่ายขบวนการปะเทดลาว (Pathet Lao) ได้ออกแสดงมป
ครั้งแรกเป็นของตนเองในปี ค.ศ. ๑๙๖๑ และครั้งที่สอง ค.ศ. ๑๙๗๔ โดยผ่านสมาชิกที่ใช้ทาง
ไปรษณีย์ในเส้นทางของสาธารณรัฐประชาชนจีน (Suphadej Suksantisawad, 2001)

ผู้นำสำคัญของลาว

• เจ้าสามองค์

เจ้าเพ็ดชะราช (ค.ศ. ๑๘๘๙-๑๙๕๙) เป็นโอรสของเจ้าบุญคง มหาอุปราชฝ่ายหน้ากับเจ้านางทองศรี ประสูติที่วังสีสุวันนะหอคำ ใต้วัดมหาธาตุ เมืองหลวงพระบาง เมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๘๙๐ (พ.ศ. ๒๔๓๓) เริ่มเรียนหนังสือครั้งแรกในปี ค.ศ. ๑๘๙๖ (พ.ศ. ๒๔๓๙) ขณะอายุได้ ๗ ขวบ จากนั้นในปี ค.ศ. ๑๘๙๗ (พ.ศ. ๒๔๔๐) เข้าศึกษาที่โรงเรียนประถมศึกษา หลวงพระบาง หรือที่เรียกว่าโรงเรียนฝรั่ง-ลาว (Ecole Franco Laotaine) ในปี ค.ศ. ๑๙๐๔ (พ.ศ. ๒๔๔๗) เจ้าเพ็ดชะราชได้เดินทางไปศึกษาต่อที่วิทยาลัยชาซเสอลูบโลบา (Collège Chasseloup Laubat) ที่ไซ่ง่อนเป็นเวลา ๑ ปี จากนั้นได้ไปศึกษาต่อที่กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส โดยเข้าศึกษาที่โรงเรียนอาณานิคม (Ecole Coloniale) ที่กระทรวงอาณานิคมของรัฐบาลฝรั่งเศสก่อตั้งขึ้นเพื่อฝึกอบรมบุคลากรที่เตรียมตัวสมัครเป็นข้าราชการฝ่ายปกครองหัวเมืองขึ้น หลังจากนั้นเจ้าเพ็ดชะราชได้เข้าศึกษาต่อที่วิทยาลัยมงเตย์ (Lycée Montaigne) หลังจากสำเร็จการศึกษาในปี ค.ศ. ๑๙๑๒ (พ.ศ. ๒๔๕๕) เจ้าเพ็ดชะราชได้กลับมาบวชเป็นภิกษุที่วัดหนองซ่างแก้ว เมืองเชียงแมน หลังลาสิกขาบทแล้วได้อภิเษกสมรสกับเจ้าหญิงคำแ้วน พระราชธิดาเจ้าสักรินทร์ (คำสุก) และเจ้าหญิงคำปิ่น

ในปี ค.ศ. ๑๙๑๔ (พ.ศ. ๒๔๕๗) เจ้าเพ็ดชะราชได้เริ่มต้นงานราชการเป็นผู้แต่งหนังสือที่พระคลังมหาสมบัติของเจ้าศรีสว่างวงศ์ ปลายปี ค.ศ. ๑๙๑๔ การ์นิเยร์ (M. Garnier) ผู้สำเร็จราชการหัวเมืองลาว (Résident Supérieur du Laos) ได้มาทูลเจ้าอุปราชบุญคงขอเจ้าเพ็ดชะราชไปทำงานเป็นผู้แต่งหนังสือประจำสำนักงานผู้สำเร็จราชการหัวเมืองลาวที่เวียงจันทน์ ในระยะนี้ทำให้เจ้าเพ็ดชะราชได้เดินทางไปทุกแขวงของลาว ซึ่งทำให้รู้จักวิถีการปกครองของฝรั่งเศส และได้รับรู้ปัญหาของคนลาวทั่วประเทศ

ต่อมาในปี ค.ศ. ๑๙๑๙ (พ.ศ. ๒๔๖๒) เจ้าเพ็ดชะราชได้รับแต่งตั้งจากผู้สำเร็จราชการหัวเมืองลาวให้เป็นอธิบดีกรมการปกครอง ในโอกาสนี้

เจ้าเพ็ชชะราชได้ปรับปรุงการจัดองค์กรการปกครอง กำหนดให้ข้าราชการมี
ชั้นยศ ตำแหน่ง บรรดาศักดิ์ และจัดให้มีระบบสวัสดิการ รวมทั้งได้ก่อตั้ง
โรงเรียนรัฐประศาสน์ลาว สอนวิชากฎหมายและการปกครอง ให้ผู้ที่สอบได้
ประกาศนียบัตรชั้นประถมศึกษาจากโรงเรียนฝรั่งเศส-ลาว สอบเข้าศึกษา
หลังสำเร็จแต่งตั้งเป็นเสมียนหรือผู้ช่วยในสำนักงานอุปราช ศาลเจ้าเมือง
และเจ้าแขวง เป็นต้น ในปี ค.ศ. ๑๙๒๓ (พ.ศ. ๒๔๖๖) ท่านได้รับแต่งตั้ง
ให้เป็นผู้ตรวจราชการฝ่ายนโยบายการเมืองการบริหารของลาว กำหนดให้
เจ้าเมืองและเจ้าแขวงทุกแขวงเดินทางเข้าประชุมที่เวียงจันทน์ปีละครั้ง ปี
ค.ศ. ๑๙๓๒ (พ.ศ. ๒๔๗๕) ยังได้รับแต่งตั้งจากผู้สำเร็จราชการอินโดจีน
ให้เป็นสมาชิกที่ประชุมใหญ่ฝ่ายเศรษฐกิจและการคลังอินโดจีน โดยดำรง
ตำแหน่งถึงปี ค.ศ. ๑๙๓๗ (พ.ศ. ๒๔๘๐) ต่อมาในปี ค.ศ. ๑๙๔๑ (พ.ศ.
๒๔๘๔) เจ้าศรีสว่างวงศ์โปรดเกล้าฯ ตั้งเจ้าราชภาคินัยเพ็ชชะราชขึ้นเป็น
เจ้ามหาอุปราชแห่งราชอาณาจักรหลวงพระบาง และยังมีพระราชโองการ
ในวันเดียวกันให้ดำรงตำแหน่งอัศวมหาเสนาบดีหอสนามหลวง (เทียบได้
กับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี) และให้หอสนามหลวงมี ๔ กระทรวง

ในช่วงนั้นกระแสแนวคิดชาตินิยมได้แพร่หลายในอินโดจีน ขบวนการ
กอบกู้เอกราชได้ก่อตัวขึ้น บรรดาผู้รักชาติของลาวส่วนใหญ่ได้รวมตัวภาย
ใต้ร่มธงของ “คณะกู้อิสรภาพ” (ก.อ.พ.) ที่เจ้าเพ็ชชะราชได้ก่อตั้งขึ้น และ
เมื่อวันที่ ๑๒ ตุลาคม ค.ศ. ๑๙๔๕ ก็ได้มีการประกาศตั้งรัฐบาลลาวอิสระที่
เวียงจันทน์ หลังจากนั้นในเดือนมกราคม เจ้าเพ็ชชะราชพร้อมด้วยคณะ
รัฐบาลลาวอิสระจำนวนหนึ่งเดินทางไปหลวงพระบาง เพื่อเจรจาทกลงกับ
เจ้าศรีสว่างวงศ์เรื่องเอกราชของลาว แต่เมื่อฝรั่งเศสยึดเวียงจันทน์คืนได้ใน
วันที่ ๒๔ เมษายน ค.ศ. ๑๙๔๖ (พ.ศ. ๒๔๘๙) ก็มีผลทำให้เจ้าเพ็ชชะราช
อพยพหลบภัยไปอยู่ในประเทศไทยเมื่อวันที่ ๓ พฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๔๖
และต่อมาในวันที่ ๑ ธันวาคม ค.ศ. ๑๙๔๖ ก็ได้รับเชิญให้เป็นประมุขให้
กับขบวนการลาวอิสระพลัดถิ่นหรือคณะกู้ชาติ และในเดือนมีนาคม ค.ศ.
๑๙๕๗ (พ.ศ. ๒๕๐๐) เจ้าเพ็ชชะราชก็ได้เดินทางกลับลาว และเสด็จสวรรคต

ในวันพุธที่ ๑๔ ตุลาคม ค.ศ. ๑๙๕๙ (พ.ศ. ๒๕๐๒) รวมอายุได้ ๗๐ พรรษา ณ ที่พักวังเชียงแก้ว ในเดือนและปีเดียวกันนี้เจ้าศรีสว่างวงศ์ก็ได้เสด็จสวรรคตเช่นเดียวกัน

เจ้าสุวรรณภูมา (ประสูติที่หลวงพระบางปี ค.ศ. ๑๙๐๑) เป็นโอรสของมหาอุปราชบุนคงและเจ้านางทองศรี ซึ่งเจ้าสุวรรณภูมาเป็นน้องชายของเจ้าเพ็ชรธาราช ได้เข้าโรงเรียนที่ฮานอยประเทศเวียดนาม และเริ่มวิถีชีวิตโดยเจ้าสุวรรณภูมาเข้ารับราชการในกระทรวงโยธาธิการ และควบคุมการปฏิสังขรณ์วัดพระแก้วที่เวียงจันทน์ได้สำเร็จในปี ค.ศ. ๑๙๔๒ ส่วนการเข้าสู่เส้นทางการเมืองของเจ้าสุวรรณภูมานั้น เริ่มจากการตั้งรัฐบาลลาวอิสระที่เวียงจันทน์ในเดือนตุลาคม ค.ศ. ๑๙๔๕ เจ้าสุวรรณภูมาได้รับตำแหน่งเป็นรัฐมนตรีในรัฐบาลนี้ เจ้าทั้งสามเสด็จพี่น้องในช่วงนี้ยังคงสามัคคีทำงานเพื่อชาติร่วมกัน แต่การแตกแยกครั้งแรกก็เกิดขึ้นในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๔๙ (พ.ศ. ๒๔๙๒) เนื่องจากความคิดเห็นทางการเมืองแตกต่างกัน เจ้าสุวรรณภูมาได้เสด็จกลับเวียงจันทน์โดยอยู่ภายใต้การคุ้มกันของข้อเสนอ นีโรโทษกรรมของฝรั่งเศส ขณะที่เจ้าสุภานุวงศ์ต้องการต่อสู้กับฝรั่งเศสเพื่อให้ลาวได้รับเอกราชอย่างแท้จริง (โดยเจ้าสุภานุวงศ์ไปเคลื่อนไหวอยู่ชายแดนลาว-เวียดนาม) ในปี ค.ศ. ๑๙๕๑ เจ้าสุวรรณภูมาได้รับเลือกให้ดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรีของรัฐบาลราชอาณาจักรเป็นครั้งแรก และปี ค.ศ. ๑๙๕๖ ก็ได้รับเลือกเป็นนายกรัฐมนตรีของรัฐบาลฝ่ายราชอาณาจักร และเมื่อวันที่ ๑๙ พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๕๗ ได้มีการจัดตั้งรัฐบาลผสมชุดแรกระหว่างฝ่ายราชอาณาจักรกับฝ่ายกองกำลังปะเทดลาวนั้น เจ้าสุวรรณภูมาก็ได้รับเลือกตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี และวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ค.ศ. ๑๙๕๘ รัฐบาลผสมก็ถูกโค่นล้มโดยฝ่ายขวาจัด ซึ่งมี พุຍ ชนะนิกร ได้จัดตั้งรัฐบาล ส่วนเจ้าสุวรรณภูมาถูกสั่งให้ไปเป็นทูตประจำประเทศฝรั่งเศส กองทัพของฝ่ายราชอาณาจักรได้ทำการรัฐประหารโค่นล้มรัฐบาลฝ่ายขวา เจ้าสุวรรณภูมากลับเข้ามารับตำแหน่งผู้นำในฝ่ายราชอาณาจักรอีกครั้งในปี ค.ศ. ๑๙๖๐

และปี ค.ศ. ๑๙๖๒ เมื่อได้จัดตั้งรัฐบาลผสม เจ้าสุววรรณภูมาก็ยังคงดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีจนกลายเป็นสัญลักษณ์ของฝ่ายเป็นกลาง อย่างไรก็ตามการต่อสู้ระหว่างฝ่ายราชอาณาจักรกับฝ่ายกองกำลังปะเทดลาวยังคงมีมาอย่างต่อเนื่อง จนถึงปี ค.ศ. ๑๙๗๒ จึงได้มีการฟื้นฟูการเจรจาของทั้งสองฝ่ายขึ้นอีกครั้งหนึ่ง และได้มีการหยุดยิงในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๙๗๓ และเดือนเมษายน ค.ศ. ๑๙๗๔ ก็ได้ตั้งรัฐบาลผสมแห่งชาติชุดที่สามขึ้น ต่อมาในปี ค.ศ. ๑๙๗๕ รัฐบาลผสมชุดที่สามได้สละสิทธิ์ของตนแก่กองประชุมผู้แทนประชาชนทั่วประเทศที่ได้สถาปนาสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยมีเจ้าสุภานุวงศ์เป็นประธานประเทศนั้น เจ้าสุววรรณภูมาได้กลายเป็นที่ปรึกษาของรัฐบาลใหม่ และได้ดำรงตำแหน่งนี้ด้วยความจงรักภักดีจนสวรรคตในวันที่ ๑๐ มกราคม ค.ศ. ๑๙๘๔ (พ.ศ. ๒๕๒๗)

เจ้าสุภานุวงศ์ ประสูติที่หลวงพระบางในวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ค.ศ. ๑๙๐๙ (พ.ศ. ๒๔๕๒) และสวรรคตวันที่ ๕ มกราคม ค.ศ. ๑๙๘๕ (พ.ศ. ๒๕๓๘) รวมอายุได้ ๗๖ ปี เป็นโอรสของมหาอุปราชขุนคอง (ค.ศ. ๑๘๕๗-๑๙๒๐) และหม่อมคำอ้วน ซึ่งเป็นน้องชายต่างมารดากับเจ้าเพ็ชชะราช ในระยะเยาว์วัยเจ้าสุภานุวงศ์ได้ศึกษาที่หลวงพระบางและวิทยาลัยที่ฮานอย จากนั้นได้ไปศึกษาต่อที่ฝรั่งเศส สำเร็จการศึกษาในปี ค.ศ. ๑๙๓๗ (พ.ศ. ๒๔๘๐) และได้รับประกาศนียบัตรวิศวกร ซึ่งเป็นวิศวกรรุ่นแรกของลาว ภายหลังกลับประเทศลาว เจ้าสุภานุวงศ์ได้รับราชการในแผนกโยธาธิการ และได้ปฏิบัติงานหลายแห่งทั้งในลาว เวียดนาม และเขมร ในต้นทศวรรษ ๑๙๔๐ เจ้าสุภานุวงศ์ได้มีส่วนร่วมในขบวนการรักชาติและการปฏิวัติในเดือนสิงหาคม ค.ศ. ๑๙๔๕ เป็นผลสำเร็จ เวียดนามได้ประกาศเอกราช เจ้าสุภานุวงศ์ได้รับเชิญมาที่ฮานอยเพื่อพบปะกับโฮจิมินห์ ประธานรัฐบาลชั่วคราวแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม การพบปะครั้งนั้นได้สร้างความประทับใจอย่างลึกซึ้งที่สุดในชีวิตการเคลื่อนไหวปฏิวัติของเจ้าสุภานุวงศ์ ในเดือนตุลาคม ปี ค.ศ. ๑๙๔๕ เจ้าสุภานุวงศ์ได้เดินทางกลับตามเส้นทาง

หมายเลข ๔ มาที่สะพานนะเขตและท่าแขก เพื่อจัดตั้งกองกำลังต่อสู้เพื่อเอกราช และในวันที่ ๑๒ ตุลาคม ค.ศ. ๑๙๔๕ ประกาศตั้งรัฐบาลลาวอิสระที่เวียงจันทน์ โดยมีพระยาคำม้าวเป็นนายกรัฐมนตรี ส่วนเจ้าสุภานุวงศ์ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการทหารสูงสุดของกองกำลังประกอบอาวุธอิสระนับตั้งแต่วันที่ ๓๐ ตุลาคม ค.ศ. ๑๙๔๕ เป็นต้นมา

ต้นปี ค.ศ. ๑๙๔๕ กองทหารฝรั่งเศสได้เปิดการเคลื่อนทัพเพื่อยึดครองท่าแขกคืนจากฝ่ายลาวอิสระ มีผลทำให้กองทหารผสมลาว-เวียดนามภายใต้บังคับบัญชาของเจ้าสุภานุวงศ์ถูกโจมตีอย่างหนัก ในครั้งนี้ท่านได้ข้ามแม่น้ำโขงมาที่ฝั่งไทยเมื่อวันที่ ๒๑ มีนาคม ค.ศ. ๑๙๔๖ และมาสมทบกับเจ้าเพ็ดชะราชเพื่อกอบกู้เอกราชที่กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ ๑ ธันวาคม ค.ศ. ๑๙๔๖ เจ้าเพ็ดชะราชได้รับเชิญเป็นประมุขให้กับขบวนการลาวอิสระปลดถิ่นหรือคณะกู้ชาตินั้น เจ้าสุภานุวงศ์เป็นผู้บัญชาการทหารสูงสุด ต่อมาในเดือนตุลาคม ค.ศ. ๑๙๔๙ รัฐบาลไทยซึ่งมีจอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี ดำเนินนโยบายใหม่ไม่สนับสนุนคณะกู้ชาติลาวปลดถิ่นอีก จึงบีบบังคับให้คณะกู้ชาติออกจากแผ่นดินไทย คณะรัฐบาลลาวอิสระได้มีการตกลงกับฝรั่งเศสกลับคืนลาว โดยพระยาคำม้าวได้ประกาศยุบรัฐบาลปลดถิ่นเมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม ค.ศ. ๑๙๔๙ มีผลทำให้เจ้าสุภานุวงศ์ได้แยกตัวออกจากกลุ่มดังกล่าว เนื่องจากเจ้าสุภานุวงศ์ยังคงสืบสานเจตนารมณ์ที่จะกู้ชาติต่อไป โดยท่านได้เดินทางกลับลาวอย่างลับๆ เพื่อรวบรวมกำลังในการต่อต้านฝรั่งเศส ในวันที่ ๑๓ สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๕๒ ได้มีการประชุมใหญ่ทั่วประเทศอย่างเป็นทางการ โดยใช้ชื่อว่า แนวลาวอิสระ และได้จัดตั้งรัฐบาลต่อต้าน โดยเจ้าสุภานุวงศ์ได้รับตำแหน่งเป็นประธานกองอำนาจการกลาง (ศูนย์กลาง) แนวลาวอิสระ และเป็นนายกรัฐมนตรีของรัฐบาลฝ่ายต่อต้านด้วย หลังจากนั้นเจ้าสุภานุวงศ์ก็มีบทบาทเรื่อยมา ดังเห็นได้จากการลงนามที่เวียงจันทน์เมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๕๖ (พ.ศ. ๒๔๙๙) เรื่องแถลงการณ์ร่วมคณะผู้แทนรัฐบาลพระราชอาณาจักรและคณะผู้แทนบรรดากองกำลังปะเทดลาว ซึ่งคณะผู้แทนบรรดากองกำลังปะเทดลาวนั้นมีเจ้าสุภานุวงศ์

เป็นหัวหน้าคณะลงนาม ส่วนคณะผู้แทนรัฐบาลพระราชอาณาจักรนั้นมีเจ้าสุวรรณหงษ์เป็นผู้ลงนาม ครั้นเมื่อมีการจัดตั้งรัฐบาลผสมชุดแรก เจ้าสุภานุวงศ์ก็ได้ดำรงตำแหน่งเป็นรัฐมนตรีแผนผัง ในเดือนเมษายน ค.ศ. ๑๙๗๔ เจ้าสุภานุวงศ์ได้รับตำแหน่งเป็นประธานคณะมนตรีประสมการเมืองแห่งชาติ และในปี ค.ศ. ๑๙๗๕ ก็ได้ดำรงตำแหน่งเป็นประธานประเทศ เป็นต้น

● ผู้นำพรรคประชาชนปฏิวัติลาว

นอกเหนือจากเจ้าสุภานุวงศ์แล้ว พรรคประชาชนปฏิวัติลาวยังมีบุคคลสำคัญอีกหลายคน อาทิเช่น

ท่านไกสอน พมวิหาน (ค.ศ. ๑๙๒๐-๑๙๙๒) เลขาธิการใหญ่พรรคประชาชนปฏิวัติลาว ได้รับการแต่งตั้งเป็นประธานประเทศแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวคนที่สองในปี ค.ศ. ๑๙๙๐ ท่านเกิดวันที่ ๑๓ ธันวาคม ค.ศ. ๑๙๒๐ ที่บ้านนาเซง เมืองคันทะบูลี แขวงสะหวันนะเขต เป็นบุตรของท้าวลวนและนางดก ปลายปี ค.ศ. ๑๙๓๔ ท่านไกสอนไปเรียนต่อที่ฮานอย (เวียดนาม) เริ่มจากโรงเรียนปะโลเต็กโตวา (ค.ศ. ๑๙๓๔-๑๙๔๐) วิทยาลัยฮานอย (ค.ศ. ๑๙๔๑-๑๙๔๓) และคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยฮานอย (ค.ศ. ๑๙๔๓-๑๙๔๕) (สุธิดา ตันเลิศ, ๒๕๔๑ : ๕๐) ปี ค.ศ. ๑๙๔๕ เกิดสงครามโลกครั้งที่ ๒ ท่านไกสอนได้เดินทางจากเวียดนามมาที่สะหวันนะเขต ทำแขก หลวงพระบาง เข้าร่วมเคลื่อนไหวในขบวนการลาวอิสระ ต่อมาเมื่อสงครามยุติ ฝรั่งเศสได้พยายามกลับเข้ามามีบทบาทในลาว โดยยึดแขวงสะหวันนะเขตและท่าแขกในปี ค.ศ. ๑๙๔๖ (พ.ศ. ๒๔๘๙) ทำให้ท่านไกสอนกลับไปฮานอยเพื่อทำหน้าที่ใหม่ โดยรับหน้าที่เป็นผู้ติดต่อลาว-เวียดนาม ในเดือนธันวาคม ค.ศ. ๑๙๔๖ ฝรั่งเศสโจมตีฮานอย ที่ตั้งรัฐบาลชั่วคราวได้ย้ายไปที่ภาคเหนือของเวียดนาม ท่านไกสอนได้รับหน้าที่เป็นหัวหน้าหน่วยโฆษณา ปี ค.ศ. ๑๙๔๘ พรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีนได้จัดตั้งกองทะลุบ่อนขึ้นที่ภาคเหนือของลาว มีคนลาว ๔ คน ที่เหลืออีก ๑๒ คนเป็นชาวเวียดนาม และหนึ่งใน ๔ คนที่เป็นคนลาวก็คือท่านไกสอน วันที่ ๖

มกราคม ค.ศ. ๑๙๔๙ (พ.ศ. ๒๔๙๒) ท่านโกสอนได้เข้าเป็นสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีน และเป็นสมาชิกสมบูรณเมื่อวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ค.ศ. ๑๙๔๙ พืชจัดขึ้นที่บ้านลาวมั่ง เมืองเชียงค้อ แขวงหัวพัน การกำเนิดของกองกำลังติดอาวุธขยายไปทั่วประเทศ ภาคใต้มีกองไชยจักรพรรดิ กองฟ้างุ่ม ครั้นในวันที่ ๒๐ มกราคม ค.ศ. ๑๙๔๙ ก็ได้ตั้งกองทัพลาวอิสระอย่างเป็นทางการมีชื่อว่า “กองราชวงศ์” โดยมีท่านโกสอนเป็นผู้นำ และมีท่านคำไต สีพันดอน, ท่านสีสะหวาด แก้วบุนพัน ร่วมอยู่ในคณะนี้ด้วย วันที่ ๑๓-๑๕ สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๕๐ มีการประชุมใหญ่เพื่อจัดตั้งแนวลาวอิสระจากการประชุมครั้งนี้เจ้าสุภานุวงศ์เป็นประธาน ส่วนท่านโกสอนเป็นกรรมการตัวแทนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และกองประชุมได้เลือกให้เจ้าเพ็ดชะราชเป็นประมุขของรัฐ ปี ค.ศ. ๑๙๕๑ มีการประชุมใหญ่ของพรรคอินโดจีน ท่านโกสอนได้เป็นตัวแทนของคณะพรรคแคว้นลาว^๔ เข้าร่วมประชุม นอกจากนี้ในช่วงที่ต่อสู้ทางการเมืองอยู่ที่สองแขวง ท่านโกสอนอยู่ในฐานะผู้นำพรรคร่วมกับท่านสุภานุวงศ์ตลอดระยะเวลาของการต่อสู้ และเมื่อวันที่ ๒ ธันวาคม ค.ศ. ๑๙๗๕ ได้ประกาศตั้ง สปป. ลาว ท่านโกสอน พมวิทาน ได้รับเลือกเป็นนายกรัฐมนตรีคนแรกแห่ง สปป. ลาว และเมื่อเจ้าสุภานุวงศ์ล้มป่วยลง สภาแห่งชาติได้แต่งตั้งท่านโกสอน พมวิทาน เป็นประธานประเทศคนที่สองในวันที่ ๑๕ สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๙๑ (พ.ศ. ๒๕๓๔) และท่านโกสอนได้ถึงแก่อนิจกรรมเมื่อวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๙๒ (พ.ศ. ๒๕๓๕) รวมอายุได้ ๗๒ ปี (พุทธอง แสงอาคม, ม.ป.ป. : ๘๖-๘๖)

---

^๔ปี ค.ศ. ๑๙๓๖ คณะพรรคแคว้นลาวได้ก่อกำเนิดขึ้นมี ๔ คนคือ สหายคำแสง, สหายสะหวาด ผิวขาว หรือสุริน, สหายทิดผุย และสหายพันตี มีสมาชิกขณะนั้น ๓๒ คน ต่อมาพรรคนี้ได้กลายเป็นพรรคประชาชนลาวในปี ค.ศ. ๑๙๕๕ และเปลี่ยนชื่อใหม่เป็นพรรคประชาชนปฏิวัติลาวในเวลาต่อมา (สมหมาย วิยะเกด, ๑๙๙๕ : ๒)

ท่านหนูฮัก พุมสะหวัน ประธานประเทศคนที่สามแห่ง สปป. ลาว ท่านหนูฮักเกิดเมื่อวันที่ ๙ เมษายน ค.ศ. ๑๙๑๔ (พ.ศ. ๒๔๕๗) ที่บ้านใหม่ จังหวัดมุกดาหารของไทย ในวัยเด็กได้รับการศึกษาชั้นประถมที่สะหวันนะเขต ท่านหนูฮักได้เข้าร่วมขบวนการกู้ชาติเมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ค.ศ. ๑๙๔๖ และได้ร่วมงานปฏิวัติจนถึงปี ค.ศ. ๑๙๕๒ ท่านหนูฮักได้สมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีน นับตั้งแต่นั้นท่านหนูฮักก็ได้ดำรงตำแหน่งสำคัญๆ ในพรรคตลอดมา นับตั้งแต่ ค.ศ. ๑๙๔๖-๑๙๔๙ ท่านหนูฮักได้เป็นประธานคณะกรรมการภาคตะวันออกเฉียง เป็นรัฐเสนาธิบดีชอบทางด้านเศรษฐกิจ ปี ค.ศ. ๑๙๕๔ เป็นคณะเจรจาของฝ่ายปะเทดลาวที่เวียงจันทน์ ต่อมาปี ค.ศ. ๑๙๕๕ เป็นกรรมการศูนย์กลางพรรค ค.ศ. ๑๙๕๙ เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตัวแทนฝ่ายปะเทดลาว ค.ศ. ๑๙๖๐-๑๙๖๒ (พ.ศ. ๒๕๐๓-๒๕๐๕) คณะเจรจาจัดตั้งรัฐบาลผสม และเป็นเลขาธิการพรรค ส่วนกลางที่เซียงขวางและตำแหน่งอื่นๆ อีกมาก เมื่อวันที่ ๒ ธันวาคม ค.ศ. ๑๙๗๕ (พ.ศ. ๒๕๑๘) ได้รับแต่งตั้งเป็นรองนายกรัฐมนตรีและเป็นรัฐมนตรีกระทรวงการเงิน ช่วงปี ค.ศ. ๑๙๘๒-๑๙๙๔ (พ.ศ. ๒๕๒๕-๒๕๓๗) ได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการเมืองศูนย์กลางพรรค และวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๙๒ (พ.ศ. ๒๕๓๕) กองประชุมสมัยพิเศษของสภาประชาชนสูงสุดได้เลือกท่านหนูฮัก พุมสะหวัน เป็นประธานประเทศแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวแทนท่านไกสอน พมวิหาน ที่ถึงแก่อนิจกรรม และเมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ค.ศ. ๑๙๙๖ (พ.ศ. ๒๕๓๙) ท่านได้ขอลาออกจากตำแหน่งประชุมในการประชุมใหญ่ครั้งที่ ๖ ของพรรคฯ (ดู พูทอง แสงอาคม, ๒๐๐๐ : ๙๖-๑๐๑) ปัจจุบันท่านยังคงเป็นที่ปรึกษาคณะบริหารงานศูนย์กลางพรรคประชาชนปฏิวัติลาว

ท่านคำไต สีพันดอน ประธานประเทศคนที่สี่แห่ง สปป. ลาว เกิดเมื่อวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๙๒๔ (พ.ศ. ๒๔๖๗) ที่บ้านโขงพะใหญ่ เมืองโขง แขวงจำปาสัก เมื่ออายุ ๗ ขวบได้มาพักกับญาติคือมหาแก้วซึ่งเป็น

ຂໍໂທດຫຼາຍໆ

ປຶ້ມຫົວດັ່ງກ່າວ ຍັງບໍ່ສາມາດນຳ
ມາເຜີຍແຜ່ໄດ້ ເນື່ອງຈາກຍັງບໍ່
ໄດ້ຮັບການອະນຸຍາດໃຫ້ເຜີຍແຜ່
ໄດ້ຢ່າງເປັນທາງການເທື່ອ...

ດ້ວຍຄວາມຮັກແພງ